

# KRYTERIA OCENIANIA ZACHOWANIA UCZNIÓW KLAS I–III

*Propozycja aktualizacji Wewnętrznych Zasad Oceniania na rok szkolny 2026/2027*

**Status dokumentu:** projekt do przyjęcia w trybie przewidzianym dla zmian statutu/WZO szkoły.

## 1. Podstawa prawna i założenia

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty – w szczególności art. 44b oraz art. 44i ust. 1 pkt 2 (w klasach I–III śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna zachowania jest oceną opisową).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r. poz. 2572), z późniejszymi zmianami, w tym rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 20 sierpnia 2026 r. (Dz. U. z 2026 r. poz. 1122), obowiązującym od 1 września 2026 r.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (Dz. U. z 2026 r. poz. 378), obowiązujące od 1 września 2026 r.

**Założenie kluczowe:** symbole A–D służą bieżącej obserwacji i przekazywaniu informacji o poziomie funkcjonowania ucznia w poszczególnych obszarach. Nie zastępują śródrocznej ani rocznej opisowej oceny klasyfikacyjnej zachowania.

## 2. Znaczenie symboli A–D

| Symbol | Znaczenie poziomu                                                                                                                                                 |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A      | Uczeń samodzielnie i systematycznie prezentuje oczekiwane zachowania; świadomie stosuje zasady i często stanowi pozytywny przykład dla innych.                    |
| B      | Uczeń zazwyczaj prezentuje oczekiwane zachowania; sporadycznie potrzebuje przypomnienia, wskazówki lub niewielkiego wsparcia.                                     |
| C      | Uczeń prezentuje oczekiwane zachowania nieregularnie; często potrzebuje przypomnienia, ukierunkowania, ćwiczenia i wsparcia osoby dorosłej.                       |
| D      | Uczeń ma istotne trudności w prezentowaniu oczekiwanych zachowań; wymaga systematycznego, zindywidualizowanego wsparcia oraz zaplanowanych działań wychowawczych. |

**Zasada interpretacji:** poziom nie jest „etykietą” ucznia. Opisuje aktualne, obserwowalne funkcjonowanie w danym obszarze i może zmieniać się wraz z rozwojem dziecka. Przy ustalaniu poziomu uwzględnia się wiek, możliwości rozwojowe, kontekst sytuacji, postęp oraz – gdy ma to zastosowanie – wpływ stwierdzonych zaburzeń lub innych dysfunkcji rozwojowych na zachowanie ucznia zgodnie z obowiązującymi przepisami.

## 3. Kryteria obserwacji zachowania – 9 obszarów

Tabela stanowi propozycję szczegółowych kryteriów WZO dla klas I–III. Opisy odnoszą się do zachowań możliwych do zaobserwowania w codziennym funkcjonowaniu ucznia.

| OBSZAR                                                                                                   | A                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | B                                                                                                                                                                                                                                                    | C                                                                                                                                                                                                                                           | D                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1. Wywiązywanie się z obowiązków ucznia</b>                                                           | Jest przygotowany do zajęć w zakresie adekwatnym do wieku i ustaleń szkoły.<br>Samodzielnie rozpoczyna i kończy zadania, dba o potrzebne materiały.<br>Sumiennie pełni powierzone funkcje i obowiązki.<br>Punktualnie i systematycznie uczestniczy w zajęciach; zgłasza trudności w odpowiedni sposób. | Zazwyczaj jest przygotowany i wykonuje obowiązki.<br>Najczęściej pracuje zgodnie z poleceniami i kończy zadania.<br>Wywiązuje się z powierzonych funkcji, czasem potrzebuje przypomnienia.<br>Zwykle przestrzega ustalonych zasad organizacji pracy. | Często wymaga przypominania o przygotowaniu, rozpoczęciu lub dokończeniu zadania.<br>Nieregularnie wywiązuje się z powierzonych funkcji.<br>Potrzebuje pomocy w organizacji własnej pracy i rzeczy.<br>Po wsparciu podejmuje próbę poprawy. | Mimo powtarzanego wsparcia ma duże trudności z realizowaniem podstawowych obowiązków.<br>Często odmawia podjęcia lub kontynuowania ustalonych zadań.<br>Wymaga stałej pomocy w organizacji pracy i przestrzeganiu ustaleń.<br>Potrzebuje indywidualnego planu wsparcia i systematycznego monitorowania postępów. |
| <b>2. Okazywanie szacunku innym osobom, w tym nauczycielom, uczniom i pracownikom szkoły</b>             | Zwraca się do innych z szacunkiem, także w sytuacjach trudnych.<br>Uwzględnia granice, potrzeby i godność innych osób.<br>Reaguje na krzywdę lub wykluczenie w bezpieczny, adekwatny sposób.<br>Akceptuje różnorodność i nie ośmiesza innych.                                                          | Zazwyczaj odnosi się do innych z szacunkiem.<br>Przyjmuje uwagi i koryguje zachowanie.<br>Najczęściej respektuje granice innych osób.<br>Sporadycznie potrzebuje przypomnienia o właściwej formie kontaktu.                                          | Bywa impulsywny lub nieuważny w kontaktach z innymi.<br>Często potrzebuje przypominania o szacunku, granicach i zasadach.<br>Po interwencji zazwyczaj potrafi skorygować zachowanie i podjąć próbę naprawy relacji.                         | Często narusza granice lub godność innych mimo wcześniejszych działań wspierających.<br>Ma duże trudności z przyjmowaniem informacji zwrotnej.<br>Wymaga stałego wsparcia w bezpiecznym i pełnym szacunku kontaktowaniu się z innymi.                                                                            |
| <b>3. Przejmowanie odpowiedzialności za własny rozwój i zaangażowanie w realizację celów rozwojowych</b> | Rozpoznaje swoje mocne strony i obszary do pracy w sposób adekwatny do wieku.<br>Podejmuje wysiłek, wytrwale pracuje i korzysta z informacji zwrotnej.<br>Potrafi wyznaczyć prosty cel i ocenić swój postęp.<br>Prosi o pomoc, gdy jej potrzebuje, i wykorzystuje otrzymane wskazówki.                 | Zazwyczaj podejmuje wysiłek i korzysta ze wskazówek.<br>Próbuje poprawiać swoje działania i uczy się na błędach.<br>Z pomocą dorosłego potrafi określić cel i zauważyć postęp.                                                                       | Szybko się zniechęca lub wymaga częstego motywowania.<br>Nie zawsze wykorzystuje informację zwrotną.<br>Potrzebuje pomocy w określaniu celu, planowaniu kolejnego kroku i zauważaniu własnych postępów.                                     | Ma duże trudności z podejmowaniem odpowiedzialności za własne działania i uczenie się.<br>Często rezygnuje mimo oferowanego wsparcia.<br>Wymaga krótkich celów, częstego wzmacniania i indywidualnie dobranych strategii samoregulacji.                                                                          |
| <b>4. Przestrzeganie norm społecznych w szkole i poza nią</b>                                            | Zna i świadomie stosuje ustalone zasady w klasie, szkole i podczas wyjść.<br>Potrafi dostosować zachowanie do miejsca i sytuacji.<br>W sytuacji błędu bierze odpowiedzialność i podejmuje działania naprawcze.<br>Szczepi wspólne i cudze mienie.                                                      | Zazwyczaj przestrzega ustalonych zasad i dba o wspólne dobro.<br>Sporadyczne uchybienia koryguje po przypomnieniu.<br>Rozumie konsekwencje swojego zachowania.                                                                                       | Często potrzebuje przypominania zasad i konsekwencji.<br>Zdarza mu się naruszać ustalone normy lub niewłaściwie korzystać ze wspólnego mienia.<br>Po wsparciu podejmuje próbę naprawienia szkody lub sytuacji.                              | Często i powtarzalnie narusza istotne zasady mimo wcześniejszych działań wspierających.<br>Ma trudności z przyjmowaniem odpowiedzialności za skutki swoich działań.<br>Wymaga spójnych działań szkoły i domu oraz indywidualnego planu pracy wychowawczej.                                                       |
| <b>5. Dbłość o kulturę języka</b>                                                                        | Posługuje się językiem uprzejmym, życzliwym i adekwatnym do sytuacji.<br>Stosuje formy grzecznościowe i potrafi wyrażać emocje bez obrażania innych.<br>Uważnie słucha rozmówcy i nie wyśmiewa sposobu mówienia innych osób.                                                                           | Zazwyczaj używa kulturalnego języka i form grzecznościowych.<br>Po przypomnieniu poprawia sposób wypowiedzi.<br>Najczęściej słucha innych i wypowiada się w odpowiednim momencie.                                                                    | Zdarza mu się używać słów raniących, nie stosownych lub przerywać innym.<br>Często potrzebuje modelowania właściwych komunikatów.<br>Po wsparciu potrafi przeformułować wypowiedź.                                                          | Często używa języka obraźliwego lub agresywnego mimo podejmowanych działań wychowawczych.<br>Ma duże trudności z wyrażaniem emocji słowami w sposób bezpieczny.<br>Wymaga systematycznego treningu komunikacji i samoregulacji.                                                                                  |

| OBSZAR                                                                                                     | A                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | B                                                                                                                                                                                | C                                                                                                                                                                                                                     | D                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>6. Dbłość o bezpieczeństwo i zdrowie własne oraz innych osób</b>                                        | Samodzielnie przestrzega zasad bezpieczeństwa w klasie, na przerwie, podczas wyjść i zajęć ruchowych. Przewiduje możliwe skutki swojego zachowania adekwatnie do wieku. Dbą o higienę i zdrowe nawyki oraz właściwie reaguje w sytuacji zagrożenia. Nie podejmuje zachowań zagrażających sobie ani innym.                                                    | Zazwyczaj przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny. Sporadycznie potrzebuje przypomnienia. Reaguje na komunikaty dorosłych dotyczące bezpieczeństwa.                           | Często zapomina o zasadach bezpieczeństwa lub działa impulsywnie. Potrzebuje częstych przypomnień, przewidywalnych reguł i bezpośredniego nadzoru w trudniejszych sytuacjach. Po wsparciu potrafi zmienić zachowanie. | Powtarzalnie podejmuje zachowania stwarzające realne zagrożenie mimo wcześniejszych działań wspierających. Ma duże trudności z zatrzymaniem zachowania po komunikacie osoby dorosłej. Wymaga indywidualnych procedur bezpieczeństwa i ścisłej współpracy zespołu nauczycieli z rodzicami/specjalistami. |
| <b>7. Współpraca oraz dbłość o dobre relacje z innymi</b>                                                  | Chętnie współpracuje, dzieli się zadaniami i pomaga innym bez wyręczania. Potrafi słuchać, negocjować i pokojowo rozwiązywać proste konflikty. Zauważa emocje i potrzeby innych; włącza innych do wspólnej aktywności. Potrafi przeprosić i podjąć próbę naprawienia relacji.                                                                                | Zazwyczaj dobrze współpracuje w parze i grupie. Najczęściej rozwiązuje spory bez agresji, czasem potrzebuje wsparcia. Jest koleżeński i respektuje zasady wspólnej pracy.        | Ma trudności ze współpracą, dzieleniem się rolami lub przyjmowaniem odmiennego zdania. Często potrzebuje pomocy dorosłego w rozwiązywaniu konfliktów. Po wsparciu podejmuje próbę współpracy i naprawy relacji.       | Często wchodzi w konflikty lub odrzuca współpracę mimo proponowanego wsparcia. Ma trudności z bezpiecznym regulowaniem emocji w relacjach. Wymaga systematycznej pracy nad umiejętnościami społecznymi i indywidualnie dobranych strategii.                                                             |
| <b>8. Zaangażowanie w życie klasy, szkoły i wspólnoty lokalnej</b>                                         | Aktywnie i dobrowolnie włącza się w działania klasy i szkoły. Podejmuje inicjatywy adekwatne do wieku i odpowiedzialnie realizuje przyjęte zadania. Współtworzy dobrą atmosferę i dba o wspólną przestrzeń. Uczestniczy w działaniach na rzecz innych zgodnie ze swoimi możliwościami.                                                                       | Chętnie uczestniczy w większości wspólnych działań i wywiązuje się z przyjętych zadań. Dbą o klasę i wspólne materiały. Czasem podejmuje własną inicjatywę.                      | Włącza się wybiórczo lub potrzebuje zachęty do wspólnych działań. Nie zawsze kończy przyjęte zadania. Po wsparciu uczestniczy w działaniach zespołu.                                                                  | Zwykle nie podejmuje wspólnych zadań lub znacząco utrudnia ich realizację mimo wsparcia. Wymaga małych, jasno określonych ról i wzmacniania każdego konstruktywnego zaangażowania.                                                                                                                      |
| <b>9. Wykazywanie się szacunkiem dla własnego narodu i ojczyzny oraz tradycji i kultury innych narodów</b> | Z szacunkiem uczestniczy w uroczystościach i sytuacjach związanych z symbolami narodowymi. Zna i respektuje podstawowe zasady zachowania wobec symboli narodowych adekwatnie do wieku. Okazuje ciekawość i szacunek wobec tradycji, języków i kultur innych narodów. Nie używa treści wykluczających lub poniżających ze względu na pochodzenie czy kulturę. | Zazwyczaj właściwie zachowuje się podczas uroczystości i wobec symboli narodowych. Okazuje szacunek wobec innych tradycji i kultur. Sporadycznie potrzebuje przypomnienia zasad. | Potrzebuje częstego przypominania zasad zachowania podczas uroczystości lub rozmów o symbolach i tradycjach. Nie zawsze rozumie, że żarty lub komentarze mogą być krzywdzące; po wyjaśnieniu koryguje zachowanie.     | Powtarzalnie okazuje brak szacunku wobec symboli, tradycji lub osób z innych kultur mimo wcześniejszych działań edukacyjnych. Wymaga systematycznej pracy nad rozumieniem szacunku, różnorodności i odpowiedzialności za słowa.                                                                         |

#### 4. Zasady stosowania kryteriów

1. Symbole A–D stosuje się pomocniczo w bieżącej obserwacji zachowania, np. w dzienniku elektronicznym, karcie obserwacji lub okresowej informacji dla rodziców – jeśli taki sposób dokumentowania zostanie przyjęty w statucie/WZO szkoły.
2. Nie ustala się średniej arytmetycznej symboli. Ostateczna ocena opisowa wynika z całościowej, wieloaspektowej obserwacji funkcjonowania ucznia i jego postępów.
3. Jednorazowe zdarzenie – o ile nie ma szczególnie istotnego charakteru z punktu widzenia bezpieczeństwa lub praw innych osób – nie powinno samo w sobie przesądzać o poziomie w całym obszarze.
4. W ocenie uwzględnia się nie tylko częstotliwość zachowania, ale również reakcję ucznia na informację zwrotną, zdolność do naprawienia sytuacji, postęp oraz stopień samodzielności.

5. Nie obniża się poziomu za cechy lub okoliczności niezależne od ucznia, w szczególności sytuację materialną rodziny, wygląd, brak stroju o określonej wartości/marki czy zachowania wynikające z udokumentowanych potrzeb rozwojowych bez uwzględnienia ich wpływu na funkcjonowanie dziecka.
6. Wymagania dotyczące przygotowania do zajęć i organizacji pracy należy stosować adekwatnie do wieku.
7. Zachowania poważnie naruszające bezpieczeństwo, godność lub prawa innych osób uruchamiają właściwe procedury szkolne niezależnie od bieżącego symbolu A–D.

## 5. Ustalanie śródrocznej i rocznej opisowej oceny zachowania

Śródroczną i roczną ocenę klasyfikacyjną zachowania w klasach I–III formułuje się opisowo. Symbole A–D są stosowane w bieżącej i śródrocznej obserwacji ucznia. Ocena powinna syntetycznie przedstawiać mocne strony ucznia, sposób funkcjonowania w dziewięciu obszarach, zauważalny postęp oraz – w razie potrzeby – jeden lub kilka konkretnych kierunków dalszej pracy.

## 6. Indywidualizacja i wsparcie

- Przy ustalaniu oceny zachowania ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia lub inne dysfunkcje rozwojowe, uwzględnia się ich wpływ na zachowanie na podstawie odpowiedniej dokumentacji poradni lub orzeczenia – zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- W przypadku ucznia wymagającego wsparcia poziom C lub D powinien prowadzić przede wszystkim do zaplanowania konkretnych działań: jasnych zasad, przewidywalnych konsekwencji, ćwiczenia umiejętności, wzmacniania postępu, współpracy z rodzicami i – w razie potrzeby – ze specjalistami.